

Delegation of the European
Union to Montenegro

MEĐUNARODNI DAN ČIŠĆENJA OBALA I REVIZIJA OTPADA

REZULTATI ČIŠĆENJA I REVIZIJE OTPADA ZA OPŠTINU BIJELO POLJE

*mr Snežana Marstijepović
NVO Zero Waste Montenegro*

NVO Zero Waste Montenegro je u partnerstvu sa Delegacijom Evropske Unije u Crnoj Gori, EU Info Centrom i NVO Naša akcija, ove godine po treći put zaredom organizovala Međunarodni dan čišćenja obala i revizije otpada u Crnoj Gori.

Međunarodni dan čišćenja obala i revizije otpada u Crnoj Gori je ove godine bio organizovan 21. septembra u 11 crnogorskih opština uključujući i jednu lokaciju na teritoriji opštine Bijelo Polje. Naime, NVO Multimedial Montenegro iz Bijelog Polja, se pridružila akciji i oni su, u subotu, 21. septembra 2019.godine, zajedno sa volonterima očistili lokaciju gradskog ostrva 'Sinjavac' na rijeci Lim.

U akciji čišćenja učestvovao je veliki broj volontera, aktivisti NVO Multimedial Montenegro, predstavnici opštine Bijelo Polje, komunalnog preduzeća Bijelo Polje, sportskih i ribolovnih klubova iz Bijelog Polja kao i drugi mnogobrojni volonteri i ljubitelji prirode.

REZULTATI AKCIJE ČIŠĆENJA I REVIZIJE OTPADA ZA OPŠTINU BIJELO POLJE

Tokom Međunarodnog dana čišćenja obala i revizije otpada u Bijelom Polju očišćena je jedna projektna lokacija, akciji čišćenja se pridružilo ukupno 42 volontera, napunjeno je ukupno 28 vreća za smeće, izvađeno je ukupno 6 automobilskih i kamionskih guma, i sakupljeno 220 kg, tj. 2,7 m³ otpada. U odnosu na ukupnu količinu sakupljenog otpada sa svih 11 lokacija u Crnoj Gori (3440,70 kg), na teritoriji opštine Bijelo Polje sakupljeno je 6,4% otpada.

Tabela 1. Statistički podaci o lokaciji

Organizacija	# Volontera	# Vreća za smeće	#Auto I kamion. guma	Težina u kg	Zapremina u m3
NVO MMNE	42	28	6	220	2,7

Od ukupne revidirane količine otpada, prema kategoriji otpada, 'ostali' otpad je bio zastupljen sa 50%, plastični otpad je bio zastupljen sa 33%, papirni otpad je bio zastupljen sa 7%, metalni otpad je bio zastupljen sa 5%, I stakleni otpad je bio zastupljen sa 5%.

Slika 1. Ukupna količina otpada prema kategoriji otpada

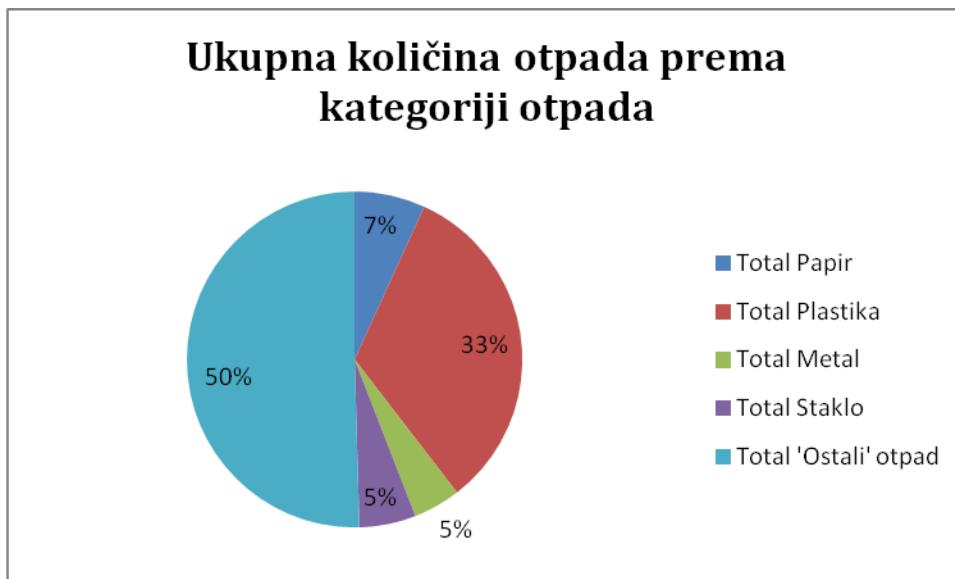

Tabela 2. Ukupno sakupljena količina otpada prema kategoriji otpada

Ukupno sakupljena količina otpada (Projektne lokacije) KATEGORIJE OTPADA	Kg	%
Ostali otpad	111	50
Plastika	72	33
Papir	15	7
Staklo	12	5
Metal	10	5
TOTAL	220	100

Analiza kategorije otpada prema vrsti materijala

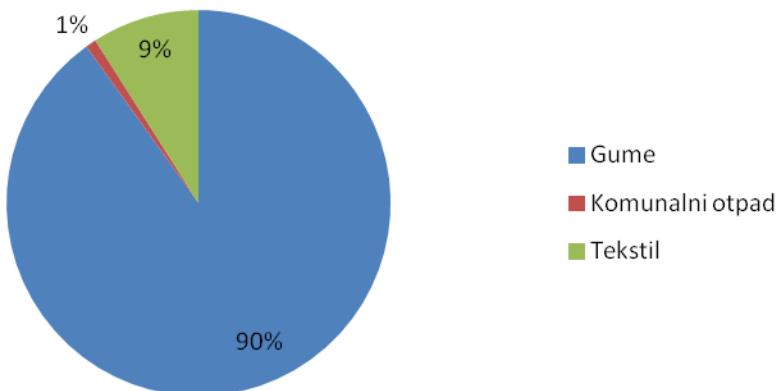
Analiza kategorija otpada prema vrsti materijala uradjena je prema klasifikaciji otpada datoj u sljedećoj tabeli:

Kompozitno /višeslojno pakovanje	npr. pakovanje od šampona, paste za zube, vrećice od kafe, "folije" ili višeslojne omote ili vreće, ili Tetra-Pak pakovanja, itd.
Jednoslojna plastika	Npr. providne folije za pakovanje, itd
Plastične kese	Vreće od polietilena (prozirne i neprozirne)
Kutije i tegle od čvrste plastike	Npr. Boce od šampona ili kupke, ulje za sunčanje
Polistiren	Npr. Čvrsta plastika ili stiropor: kutije za hranu, plastični pribor za jelo
Polipropilen	Npr. Čaše od jogurta, čepovi od boca, idr
PET plastika	Boce od gaziranih pića, od vode, sokova, idr
PVC plastika	PVC plastika može biti čvrsta ili fleksibilna i obično se koristi za izradu cijevi, plastične igračke, stolnjaci, zavjese za tuširanje
Slamčice za piće	
Higijenski ulošci i pelene	
Metal/ konzerve	Aluminijumske konzerve za piće, alu-folije, metalne kutije za hranu, idr
Staklo	Sve vrste stakla IZUZEV termometara, sijalica, medicinskih boćica i pakovanja, medicinska oprema
Papir/ karton/ čvrsti karton	Sve vrste proizvoda od papira
Bio-razgradivi otpad	Sve vrste biološkog otpada, uključujući organski otpad, izuzev papira i kartona
Opušci od cigara	
Tekstil	Sve vrste tekstilnog otpada
Keramika	Keramika, tanjiri, šolje, keramičke figure, idr
Hazardni otpad	Kante sa bojom, sijalice baterije, idr
Medicinski otpad	Termometri, špricevi i oštari predmeti, drugi medicinski otpad, infektivni otpad, idr
Stare cipele	Papuče i cipele
E-otpad	Elektronika, kablovi idr
Drugo	Guma, sve vrste otpada koje ne potпадaju pod gore navedene kategorije

Tabela 3. Klasifikacija otpada

1. 'Ostali' otpad – od revidiranog 'ostalog' otpada, automobilske i kamionske gume su zastupljene sa 90%, tekstilni otpad je predstavljen sa 9%, i komunalni otpad je zastupljen sa 1%.

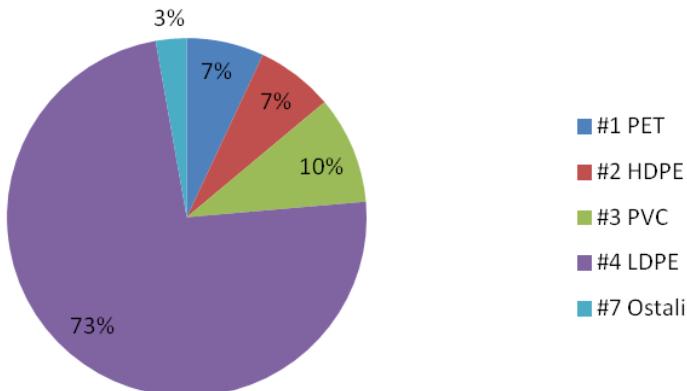
'Ostali' otpad prema vrsti materijala

Slika 2. 'Ostali' otpad prema vrsti materijala

2. Plastični otpad - Od revidiranog plastičnog otpada #4 LDPE otpad predstavlja 73%, #3 PVC otpad predstavlja 10%, #1 PET otpad predstavlja 7%, #2 HDPE otpad je zastupljen sa 7%, i #7 ostali plastični otpad je zastupljen sa 3%.

Plastični otpad prema vrsti materijala

Slika 3. Plastični otpad prema vrsti materijala

3. Papirni otpad – ukupna količina ovog sakupljenog otpada odnosi se na novinski papir;
4. Metalni otpad – od revidiranog metalnog otpada, čelični otpad je zastupljen 50% i aluminijumske konzerve sa 50%;
5. Stakleni otpad - ukupna količina ovog sakupljenog otpada odnosi se na čista i/ili obojena stakla.

Rezultati analize brenda otpada

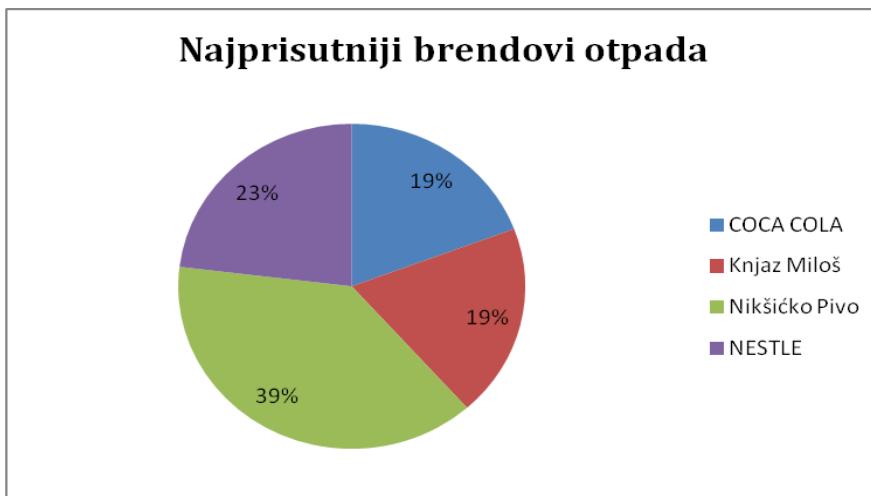
Paralelno s revizijom otpada, sprovedena je i revizija brenda otpada sakupljen na projektnoj lokaciji riječno ostrvo 'Sinjavac' u Bijelom Polju. Primijenjena je metodologija 'Break Free from Plastic's Brand Audit' koja opisuje cijeli postupak, počevši od definisanja područja čišćenja, sakupljanja otpada pronađenog u tom području te brojanja i bilježenja brenda, proizvođača, vrste proizvoda (hrana, lična higijena ili proizvod za domaćinstvo) i vrsta ambalaže (HDPE, PET, PVC, PP, PS, višeslojna plastika, jednoslojna plastika i drugo) svakog prikupljenog komada otpada.

Dakle, tokom Međunarodnog dana čišćenja obala u Bijelom Polju, 51 komad otpada je identifikovano po brendu i mogli su se povezati sa 4 različita nacionalna, regionalna i međunarodna brenda.

Prema rezultatima analize brenda otpada, brend otpada koji su najčešće nađeni na plaži I obali riječnog ostrva 'Sinjavac' su:

BREND OTPADA	# KOMADA
Nikšićko pivo	10
NESTLE	6
COCA COLA	5
Knjaz Miloš	5

Tabela 4. Najprisutniji brendovi otpada

Slika 4. Najprisutniji brendovi otpada

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Revizija otpada je pokazala da značajne količine plastičnog i drugih vrsta otpada koje su pronađene, locirane i sakupljene na lokaciji riječnog ostrva 'Sinjavac' u Bijelu Polju predstavljaju problem lokalnim vlastima. Nelegalno odlaganje plastičnog i drugih vrsta otpada od strane građana i turista, divlje deponije otpada na obali I na plaži riječnog ostrva rezultat su slabog upravljanja otpadom na lokalnom nivou kao i nedovoljno razvijene svijesti javnosti o adekvatnom odlaganju otpada i o potrebi zaštite životne sredine.

Na osnovu rezultata međunarodne akcije čišćenja obala u Bijelom Polju 2019., pripremljene su sljedeće preporuke u cilju pružanja pomoći lokalnim donosiocima odluka u poboljšanju lokalnog sistema upravljanja otpadom, kao i za davanja prijedloga i ideja za osmišljavanje i sprovođenje kampanja za podizanje svijesti javnosti o pravilnom odlaganju otpada, i o praksama za implementaciju koncepta 'nultog otpada'.

Preporuke za jačanje sistema upravljanja otpadom na lokalnom nivou:

1. Da se zajedno sa lokalnim komunalnim preduzećem razvije strategija / plan za rješavanje problema otpada nagradskom ostrvu koji će uključivati: i) postavljanje komunalne infrastructure (odgovarajući broj kanti I kontejnera za otpad) na ostrvu, posebno dijela koji se rado koristi za izlete, odrediti učestalost prikupljanja otpada od strane lokalnog komunalnog preduzeća; ii) postavljanje „ostrva za recikliranje“ sa kontejnerima za različite vrste otpada u blizini ostrva 'Sinjavac' (na adekvatnoj lokaciji u centru grada u neposrednoj blizini gradskog ostrva) sa odgovarajućim informativnim tablama (sa informacijama o recikliranju i odgovornom upravljanju otpadom);
2. Identifikacija lokacija generisanja otpada - Preporučuju se redovne, neplanirane inspekcije I procjene otpada na ostrvu I u njegovoj neposrednoj blizini. Cilj je utvrditi gdje I zbog čega se generiše otpad i koja područja treba komunalno ojačati. Postavljanje odgovarajućih oznaka zabrane bacanje smeća na kritičnim lokacijama, obezbjeđivanje komunalne infrastrukture na kritičnim lokacijama (kontejneri za smeće) kao i kontejneri za recikliranje, pomoći će poboljšanju upravljanja otpadom i recikliranju otpada;
3. Da se sprovedu lokalni planovi upravljanja otpadom sa naglaskom na izgradnji reciklažnog dvorišta, optimizaciji odvajanja otpada, praćeno jakom medijskom kampanjom u cilju promovisanja reciklaže I odgovornog upravljanja otpadom;

4. Da se zajedno sa lokalnim komunalnim preduzećem identifikuju lokacije na kojima se deponuje/ generiše otpad, uzvodno od Bijelog Polja, sa kojih otpad dospijeva u rijeku I zagađuju korito rijeke Lim pa i riječno ostrvo Sinjavac. Da se osmisli I sprovede korektivni I preventivni plan za trajno odklanjanje deponije I zaštitu rijeke Lima od daljeg zagađenja
5. Da opština Bijelo Polje u saradnji sa Komunalnim preduzećem iz Bijelog Polja nađe privremeno rješenje za skladištenje otpadnih automobilskih I kamionskih guma dok se na državnom nivou nađe rješenje za ovu vrstu otpada
6. Da se ojača saradnja sa civilnim sektorom na razvoju planova i strategija za prelazak na koncept zelene ekonomije I 'nultog otpada' u bliskoj budućnosti, promovisanjem prakse održive proizvodnje i potrošnje i društvene odgovornosti kao i poboljšanjem efikasnosti korištenja resursa;
7. Da se ojača saradnja sa vlasnicima kafića / restorana / teka sa sladoledom i podstiče ih na upotrebu alternativnih proizvoda koji mogu da se recikliraju ili drugih biorazgradivih alternativa (na primjer šolje i slamčice od kartona ili bambusa itd.). Da se informišu i podstiču da prihvate i primjenjuju praksu recikliranja u svojem poslovanju i time doprinesu smanjenju generisanja otpada;
8. Da se zajedno sa lokalnim nevladinim organizacijama osmisli, razvije i sprovede jaka kampanja u cilju podizanja svijesti javnosti o odgovornom upravljanju otpadom, recikliraju i ne-plastičnim alternativama na lokalnom nivou koja će biti usmjerena na različite fokus grupe: djeca u školama, odrasli na poslu i drugi odrasli građani (domaćice, starije osobe, nezaposleni itd.);
9. Da se na lokalnom nivou podstaknu mala i srednja preduzeća da implementiraju ISO standarde u svoje poslovanje, I da se pruže posebni podsticaji malim i srednjim preduzećima koji pružaju usluge recikliranja za različite vrste otpada. S tim u vezi, postoji potreba da se istraži opseg aktivnosti romske populacije u procesu upravljanja otpadom I da se utvrdi kako se mogu poboljšati uslovi za njih u cilju njihovog integrisanja u lokalni sistem upravljanja otpadom;
10. Da se odrede sredstva iz opštinskog budžeta za odobravanje grantova/kredita pod povoljnim uslovima za mala i srednja preduzeća koja u svoje poslovanje uvode alternative koje se mogu reciklirati, ponovo iskoristiti i/ili koji su biorazgradivi. Korist za opština - demonstracija uvođenja prakse recikliranja u, primjera radi, lokalnom turističkom sektoru, pružaocima turističkih usluga, što će omogućiti identifikaciju potencijalnih uskih grla, kao I naučene lekcije i primjere dobre prakse;